

Vergaderjaar 1990-1991

22 014

Algemene regels ter bescherming tegen discriminatie op grond van godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht, hetero- of homoseksuele gerichtheid of burgerlijke staat (Algemene wet gelijke behandeling)

A

OORSPRONKELIJKE TEKST VAN HET VOORSTEL VAN WET EN VAN DE MEMORIE VAN TOELICHTING, ZOALS VOORGELEGD AAN DE RAAD VAN STATE EN VOOR ZOVER NADIEN GEWIJZIGD

I. VOORSTEL VAN WET

1. In de considerans zijn de woorden «mede gelet op artikel 1 van de Grondwet» vervangen door: mede in verband met artikel 1 van de Grondwet.

2. In de opsommingen van artikel 2, tweede lid, artikel 5, eerste en tweede lid, artikel 7, eerste lid, en 12 (het oorspronkelijke artikel 13), tweede lid, was aan het slot van het op één na laatste onderdeel van de opsomming oorspronkelijk een punt-komma geplaatst en ontbrak het woord «en».

3. Artikel 2 luidde oorspronkelijk:

Artikel 2

1. Het verbod van onderscheid geldt niet ten aanzien van indirect onderscheid dat objectief gerechtvaardigd is.

2. Het verbod van onderscheid op grond van geslacht geldt niet:

- indien het onderscheid ten doel heeft vrouwen een bevoorrechte positie toe te kennen ten einde feitelijke ongelijkheden op te heffen;
- in gevallen waarin het geslacht bepalend is;
- in gevallen waarin het de bescherming van de vrouw betreft,

met name in verband met zwangerschap en moederschap.

3. Het verbod van onderscheid op grond van ras geldt niet indien het onderscheid ten doel heeft personen behorende tot een bepaalde etnische of culturele minderheidsgroep een bevoorrechte positie toe te kennen ten einde feitelijke ongelijkheden op te heffen.

4. Artikel 7, eerste lid, luidde oorspronkelijk:

1. Onderscheid is verboden bij het aanbieden van goederen of diensten en bij het sluiten, uitvoeren of beëindigen van overeenkomsten ter zake, indien dit geschiedt:

- in de uitoefening van een beroep of bedrijf;
- door de openbare dienst;
- door instellingen die werkzaam zijn op het gebied van volkshuisvesting, welzijn, gezondheidszorg en cultuur;
- door instellingen die werkzaam zijn op het gebied van onderwijs;
- door particulieren, voor zover het aanbod in het openbaar geschiedt.

5. In het tweede lid van artikel 7 is de verwijzing naar het eerste lid, onderdeel d, vervangen door een verwijzing naar het eerste lid, onderdeel c en in het derde lid van

artikel 7 is de verwijzing naar het eerste lid, onderdelen a en e, vervangen door een verwijzing naar het eerste lid, onderdelen a en d.

6. Artikel 8 (vervallen) luidde oorspronkelijk:

Artikel 8

Onderscheid is verboden bij het geven van advies of voorlichting over school- of beroepskeuze.

7. De oorspronkelijke artikelen 9 tot en met 21 zijn (wegens het vervallen van het oorspronkelijke artikel 8) vernummerd tot 8 tot en met 20.

8. Artikel 12 (thans artikel 11), tweede lid, luidde oorspronkelijk:

2. De Commissie kan uit haar midden kamers vormen.

9. Artikel 13 (thans artikel 12), eerste lid, tweede volzin, luidde oorspronkelijk:

Voorts kan de Commissie uit eigen beweging onderzoeken of bij de openbare dienst of binnen één of meer sectoren van het maatschappelijk leven zodanig onderscheid structureel wordt gemaakt, en haar oordeel daaromtrent kenbaar maken.

10. In het oorspronkelijke artikel

22 ontbraken de aanhef en de eerste tien leden van het artikel.

11. Artikel 22, eerste lid (thans artikel 22, elfde lid), luidde oorspronkelijk:

1. Hoofdstuk 2 van de Wet gelijke behandeling van mannen en vrouwen vervalt.

12. Het oorspronkelijke tweede lid van artikel 22 is vernummerd tot artikel 23. Na toevoeging van een artikel 21 en de vernummering van het oorspronkelijke tweede lid van artikel 22 tot artikel 23 zijn de oorspronkelijke artikelen 23 tot en met 26 vernummerd tot 24 tot en met 27.

II. MEMORIE VAN TOELICHTING

Algemeen deel

13. In de memorie van toelichting ontbrak de derde alinea van paragraaf 4.

14. De tweede zin van de tweede alinea van paragraaf 6.2 luidde oorspronkelijk:

Dat betekent dat de huidige leden van de Commissie gelijke behandeling van mannen en vrouwen bij de arbeid in elk geval hun benoemings-termijn van vier jaren kunnen vervullen.

15. De vijfde zin van paragraaf 6.3 van de memorie van toelichting luidde oorspronkelijk:

Daarnaast heeft zij de bevoegdheid uit eigen beweging een onderzoek in te stellen naar structurele vormen van discriminatie bij de openbare dienst of binnen één of meer sectoren van het maatschappelijk leven.

16. De laatste vijf volzinnen van paragraaf 6.4 van de memorie van toelichting ontbraken; de laatste zin van paragraaf 6.4 luidde oorspronkelijk:

Deskundigheid ziet in dit verband naast juridische deskundigheid op de specifieke deskundigheid met betrekking tot de uiteenlopende verschijningsvormen van discriminatie op de door het wetsvoorstel bestreken terreinen.

Artikelsgewijze toelichting

17. De tekst van de eerste zin van de tweede alinea van de toelichting bij artikel 2 luidde oorspronkelijk:

Dit artikel bepaalt in het tweede en derde lid dat voorkeursbehandeling van vrouwen en van leden van etnische of culturele minderheids-groeperingen, alsmede onderscheid in die gevallen waarin het geslacht bepalend is of beschermende maatregelen voor vrouwen zijn genomen, in afwijking van het in dit voorstel opgenomen verbod van onderscheid, is toegestaan.

18. Aan het slot van de tweede alinea van de toelichting bij artikel 4 was de volgende zin opgenomen:

Voor de non-discriminatiegrond burgerlijke staat geeft de onderhavige wet een groter aantal aanvullingen, omdat de wetgeving gelijke behandeling van mannen en vrouwen bij de arbeid slechts op enkele onderdelen een verbod bevat om onderscheid te maken tussen gehuwden en ongehuwden; vooral artikel 5, eerste lid, onder d, e en f is in dit opzicht van belang.

19. De tekst van de eerste zin van de zevende alinea van de toelichting bij artikel 5 luidde oorspronkelijk:

In het tweede lid is uitdrukkelijk vastgelegd de vrijheid van instellingen op godsdienstige, levensbeschouwelijke of politieke grondslag om eisen te stellen die voortvloeien uit de identiteit van de organisatie.

20. De tekst van de vijfde zin van de zevende alinea van de toelichting bij artikel 5 luidde oorspronkelijk:

De vrijheid van onderwijs brengt immers mee dat laatstgenoemde instellingen eisen kunnen stellen ter verwezenlijking van hun godsdienstige of levensbeschouwelijke identiteit, zolang zij daarbij geen onderscheid maken dat niet wordt gerechtvaardigd door de door deze identiteit gekenmerkte verhoudingen.

21. De tekst van de elfde en volgende zin van de zevende alinea van de toelichting bij artikel 5 luidde oorspronkelijk:

De grondslag is slechts van belang voor zover deze in het licht van het doel van de instelling van essentiële betekenis is voor de uitoefening van bepaalde functies. Zo zal bij voorbeeld een antroposofisch ziekenhuis aan de functie van

geneesheer-directeur de eis van de antroposofische levensovertuiging kunnen verbinden, omdat deze eis nodig is voor het vervullen van de functie. Door de instelling zal zonodig aan de Commissie of de rechter een deugdelijke motivering moeten worden gegeven van de eisen die in het concrete geval zijn gesteld.

22. De tekst van de op één na laatste zin van de achtste alinea van de toelichting bij artikel 5 luidde oorspronkelijk:

Bepalend is immers de godsdienstige of levensbeschouwelijke grondslag.

23. In de negende alinea van de toelichting bij artikel 5 ontbrak de op drie na laatste zin en de op twee na laatste zin.

24. De tekst van de vierde zin van de tiende alinea van de toelichting bij artikel 5 luidde oorspronkelijk:

Bepalend is immers de godsdienstige of levensbeschouwelijke grondslag.

25. De tekst van de tweede zin van de toelichting bij artikel 6 luidde oorspronkelijk:

Het voorgestelde artikel is evenwel ruimer van opzet omdat het niet is beperkt tot onderscheid op grond van geslacht, maar zich ook uitstrekt tot onderscheid op grond van godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, hetero- en homoseksuele gerichtheid.

26. De derde zin van de derde alinea van de toelichting op artikel 7 luidde oorspronkelijk:

Dit geldt ook bij het aanbieden van goederen of diensten dan wel bij het sluiten van overeenkomsten ter zake.

27. De tekst van de derde zin van de vijfde alinea (thans zesde alinea) van de toelichting bij artikel 7 luidde oorspronkelijk:

Dit ruime begrip heeft betrekking op terreinen als de gehandicaptenzorg, de ouderenzorg, de jeugdhulpverlening, het maatschappelijk werk, de gezinsverzorging en opvangvoorzieningen.

28. De eerste zin van de zevende (thans achtste) alinea van de toelichting op artikel 7 luidde oorspronkelijk:

Artikel 7 bevat in de leden 2 en 3

een tweetal uitzonderingen op het in het eerste lid geformuleerde verbod van onderscheid.

29. De op twee na laatste alinea van de toelichting op artikel 7 luidde oorspronkelijk:

Voorts is in overeenstemming met artikel 2 van het Verdrag nopens de bestrijding van discriminatie in het onderwijs (Trb. 1964, 69) bepaald dat het maken van onderscheid op grond van geslacht alleen is toegestaan indien de eigen aard van de instelling dit eist en voor leerlingen van beide geslachten gelijkwaardige voorzieningen bij de onderwijsinstelling aanwezig zijn.

30. De toelichting op het oorspronkelijke artikel 8 is verplaatst naar de toelichting op artikel 7 door deze tussen de derde en vierde alinea van de oorspronkelijke tekst van de toelichting op artikel 7 te voegen. De tekst van de eerste zin van deze alinea luidde oorspronkelijk:

In aanvulling op het algemene artikel 7 wordt in deze bepaling ook onderscheid bij het geven van advies of voorlichting over school- of beroepskeuze verboden.

31. Aan de toelichting op artikel 9 (thans artikel 8) ontbrak de laatste zin.

32. De tekst van de derde zin van de toelichting op artikel 10 (thans artikel 9) luidde oorspronkelijk:

Een nietig beding leidt tot partiële nietigheid van de overeenkomst, die derhalve voor het overige blijft bestaan.

33. De tekst van de eerste alinea van de toelichting op artikel 13 (thans artikel 12) luidde oorspronkelijk:

In de tweede volzin van het eerste lid is ten aanzien van de nieuwe Commissie de bevoegdheid die toekomt aan de bestaande Commissie gelijke behandeling van mannen en vrouwen bij de arbeid om eigener beweging onderzoek te doen naar onderscheid als bedoeld in de Wet gelijke behandeling van mannen en vrouwen en artikel 1637ij van het Burgerlijk Wetboek gehandhaafd, voorzover het om structurele vormen van onderscheid gaat.

Deze bevoegdheid is enerzijds uitgebreid tot alle terreinen van het maatschappelijk leven, daaronder

begrepen de openbare dienst, alsmede tot alle in deze wet genoemde gronden, doch anderzijds tot op zekere hoogte omgrensd door de clausule dat deze onderzoeken slechts kunnen worden gedaan naar structurele vormen van discriminatie. Deze omgrenzing sluit aan bij de wijze waarop de bestaande Commissie invulling geeft aan haar taak. Met de woorden «binnen één of meer sectoren van het maatschappelijk leven» wordt beoogd aan te geven dat het onderzoek uit eigen beweging naar structurele vormen van onderscheid zich niet zal kunnen richten op één bepaald bedrijf of één bepaalde instelling, maar op de bedrijven en instellingen werkzaam binnen één of meer sectoren van het maatschappelijk leven. Het begrip sector kan aldus betrekking hebben op een bepaalde bedrijfstak, een tak van dienst of vormen van maatschappelijke dienstverlening, zoals volkshuisvesting, welzijn, onderwijs of gezondheidszorg.

Voorts kan het onderzoek naar structurele vormen van onderscheid zich ook over verschillende sectoren uitstrekken, wanneer het onderzoek een bepaald onderwerp betreft, zoals bijvoorbeeld thuiswerk-contracten. In de algemene maatregel van bestuur op grond van artikel 19 zal de werkwijze van de commissie ook op dit punt nader kunnen worden geregeld.

De ervaringen met het Landelijk Bureau Racismebestrijding geven aan dat de bevoegdheid om eigener beweging onderzoek te doen van groot belang kan zijn. Overigens achten wij gelet op de huidige rechtsontwikkeling geen termen aanwezig voor een ruimere bevoegdheid.

34. Aan de toelichting op artikel 19 (thans artikel 18) ontbrak de laatste zin.

35. Aan de memorie van toelichting ontbrak de toelichting op de thans voorgestelde artikelen 21 en 22.

36. De tekst van de eerste zin van de toelichting bij artikel 22 (thans artikel 23) luidde oorspronkelijk:

Het tweede lid voorziet in een praktische overgang van nog niet in een oordeel uitgemonde onderzoeken, waarbij het initiatief niet is uitgegaan van de Commissie gelijke

behandeling van mannen en vrouwen bij de arbeid.